

DE
BHAGAVAD
GITA

Een selectie

RAMESH S. BALSEKAR

samsara

INLEIDING

Het fundamentele inzicht

Het fundamentele uitgangspunt van alle godsdiensten door alle tijden heen (voordat ze door interpretaties en formele rituelen werden verwrongen) is altijd hetzelfde geweest: dat er een Werkelijkheid bestaat, hoe ook aangeduid – Realiteit, het Geheel, Bewustzijn, God, of wat dan ook – die ‘nooit vanaf het ontstaan van de mensheid niet heeft bestaan’.

Deze Werkelijkheid, die de allereerste mens heeft moeten ervaren, is het besef van ZIJN – IK BEN – dat voorafgaat aan welke gedachte dan ook. Deze werkelijkheid – IK BEN – is in nevelen gehuld geraakt door het denken vanuit het gevoel van een persoonlijke identiteit, dat daarop volgde.

De aanwezigheid of afwezigheid van het gevoel dat er een ‘ik’ is dat handelt en dingen tot stand brengt, lijkt aldus de scheidslijn te zijn tussen het ervaren van een Werkelijkheid of het niet ervaren daarvan.

Wat is de ene, enkele basis van dit door de eeuwen onveranderlijke uitgangspunt? Het is dit: Alles wat is, is Bewustzijn – onpersoonlijk Bewustzijn binnen het besef ‘IK BEN’ – waarbuiten niets bestaat. Elk afzonderlijk object in het universum bestaat uit Bewustzijn. Bewustzijn is dus

aanwezig in alle objecten, zowel objecten met als objecten zonder zintuigen.

Door middel van objecten met zintuigen functioneert Bewustzijn, terwijl in objecten zonder zintuigen Bewustzijn alleen maar aanwezig is. Om ten volle de betekenis van dit gegeven – dat Bewustzijn functioneert door middel van objecten met zintuigen – te kunnen aanvaarden, is het noodzakelijk zich volledig te realiseren, dat het functionerend beginsel in alle menselijke wezens Bewustzijn is. Men zou zonder veel problemen het begrip ‘God’ kunnen vervangen door het begrip ‘Bewustzijn’.

Een stap verder brengt ons naar de kern van het inzicht: als Bewustzijn (of God) het enige is dat bestaat en functioneert door middel van menselijke wezens, hoe kan dan ooit het idee ontstaan dat enig menselijk wezen ‘persoonlijk’ prestaties levert? De uiteindelijke wil van één enkel opperwezen moet prevaleren: is het Gods wil of jouw wil die de boventoon voert? Op dit fundamentele beginsel moet iedere geestelijke zoektocht berusten: het enige dat bestaat, is Bewustzijn, daarbuiten is er niets. De totale en volledige aanvaarding van dit fundamentele beginsel zal ongetwijfeld alle conventionele geestelijke denkpatronen en ook alle formele ethische en religieuze standpunten doen vernietigen. Hierin ligt het verschil met religies en op dit punt dwalen die af van dit door de eeuwen heen onveranderlijke uitgangspunt. Tegelijkertijd gaat de volledige aanvaarding hiervan, de volledige aanvaarding van wat zich op enig moment als gegeven voordoet, gepaard met een geweldig gevoel van volledige vrijheid. Het kan ver-

taald worden als ‘Vertrouwen op God’ in de meest zuivere en ware zin.

Op dit punt kan de relevante en valide vraag gesteld worden: zelfs als ik volledig zou aanvaarden dat het ‘t Bewustzijn is dat door middel van elk fysiek lichaam functioneert, dan nog kan ik me niet onttrekken aan het reële gevoel een afgescheiden individu te zijn, dat zijn eigen leven moet leven. Als ik geen vrije wil heb en Bewustzijn door middel van mij functioneert, hoe leid ik dan mijn leven? Hoe moet ik de beslissingen nemen, waarvoor ik mij dagelijks geplaatst zie?

Op een bepaalde manier is die vraag makkelijk te beantwoorden: je doet *alsof* je een rol speelt in het drama dat leven en bestaan heet. Je neemt beslissingen zodra je je daarvoor geplaatst ziet, alsof je de vrije wil zou hebben om die beslissingen te nemen – met de diepste mogelijke overtuiging dat Bewustzijn de beslissingen al genomen heeft in combinatie met de daaruit voortvloeiende gevolgen. Op die manier onttrekt de mens met inzicht zich niet aan het nemen van beslissingen, indien die mens wordt verondersteld beslissingen te nemen als onderdeel van de hem door Bewustzijn toegewezen rol. Aldus neemt hij zorgvuldig zijn beslissingen, waarbij hij de verschillende alternatieven tegen elkaar afweegt. In de wetenschap echter dat het ‘t Bewustzijn is (of God) dat feitelijk functioneert, ontbreekt het gevoel van trots bij succes dan wel schuldgevoel of het gevoel gefaald te hebben als succes uitblijft. Met andere woorden, hij leeft in het moment; hij leeft niet om te verkrijgen wat altijd buiten zijn bereik ligt, noch leeft hij onderdanig, hongerend naar overleving in de toekomst,

omdat hij ervan overtuigd is dat de toekomst niet in zijn handen ligt.

Vertrouwen in God – aanvaarding van het gegeven dat Bewustzijn de uiteindelijke realiteit is die het universum doet functioneren – maakt het leven voor de mens met inzicht eenvoudig. Bij afwezigheid van het gevoel dat er een persoon is die handelt, zal een mens met inzicht niet betrokken raken in een zelfbewuste en opzettelijke actie, waarbij hij ‘zijn plicht doet’, teneinde gelukkig te worden. In werkelijkheid is hij tot de overtuiging gekomen dat het hele concept gelukkig/ongelukkig steunt op de wereld van objecten en die dus illusoir en vergankelijk is.

Met het inzicht dat Bewustzijn of God, waarmee men begiftigd is, de leiding heeft over het functioneren van het universum, komt het goede en het deugdzame naar boven, enkel en alleen door Bewust te zijn, door het IK-BEN. ‘IK BEN’ is waarheid. ‘Ik ben die en die’ is onwaar en gaat gepaard met het misleidende gevoel te beschikken over het vermogen tot persoonlijk handelen.

Met dit ‘vertrouwen in God’ groeit stilaan de nederigheid en eenvoud van het gewone gelovig bestaan, hetgeen betekent dat het goede gezien wordt in dat wat zich aandient – het Wat-Is – in plaats van dat het iets is dat door persoonlijke inspanning bereikt moet worden. Dit is het resultaat van het inzicht dat, zoals Boeddha het gezegd heeft, er gebeurtenissen en handelingen zijn, maar geen individuen die ze verrichten. Als er geen individu bestaat dat doet – en alle acties een deel zijn van het functioneren van het Geheel (of de acties van God) – dan zijn mijn acties niet van mijzelf. Minstens zo belangrijk: de acties van

iemand anders zijn dan ook niet van hem of haar en dus, hoe kan ik dan iemand als mijn vijand beschouwen? Dit inzicht doet geheel spontaan en natuurlijk nederigheid, liefde en medeleven ontstaan. Dit zijn geen deugden, die opzettelijk nagestreefd moeten worden – ze kunnen niet door persoonlijke inspanning verworven worden. Ze zijn een geschenk van God en ontstaan door eenvoudig, fundamenteel inzicht.

Inzicht heeft niet *hij*, die een leven lang door middel van studie en oefening deugdzaamheid en verdienstelijkheid heeft verzameld, maar wie op een natuurlijke wijze handelt zonder gehinderd te worden door persoonlijke inspanning of ijdelheid.

Het is belangrijk op te merken dat voor een zoeker met een bespiegelend leven van meditatie en innerlijk zelfgevoel, zelfverbetering een even grote obsessie kan zijn als voor anderen een leven van actieve inspanning en ambitie. De ware rust kan zich alleen dan doen gelden als er sprake is van de diepste mogelijke overtuiging dat er geen eigen wil bestaat – dat het alleen Gods wil is die overal en altijd prevaleert – en dat daarom het enige dat ‘gedaan’ kan worden is aanvaarden Wat-Is, zonder het te willen veranderen en zonder te willen zijn wat men niet is. De actie van iemand met inzicht is niet inactiviteit, maar ‘niet-actie’ gezien vanuit een persoonlijk standpunt. Het inzicht leidt vanzelf naar deze niet-actie, die het doel van activiteit of inactiviteit en het verschil tussen handelen en bespiegeling of meditatie overstijgt. Met andere woorden, het is het inzicht zelf dat hereniging met het onpersoonlijk Bewustzijn of het Geheel of God teweegbrengt.

Het is noodzakelijk te benadrukken dat een intrinsieke bescheidenheid het beste bewijs is, dat het inzicht is gekomen. Niet de bescheidenheid uit deugdzaamheid en bewuste zelfvernedering, die uiteindelijk nooit geheel vrij is van het valse sentiment als bijvoorbeeld van Uriah Heep, maar de fundamentele, men zou kunnen zeggen 'ontologische' of 'kosmische' bescheidenheid van degene die zich ten volle bewust is van zijn eigen nietigheid en daardoor volledig zichzelf vergeet, 'als een uitgedroogde dooie tak... als verbrande as'.

Niet-actie of natuurlijke en spontane actie is in geen enkel opzicht inertie of stilstand of fatalisme. Het is niet alleen maar passiviteit. Integendeel, niet-actie die zowel inspanningloos als spontaan plaatsvindt, is in perfecte overeenstemming met onze aard en onze plaats in het universum. Het is daarom zonder macht en geweld en juist daarom buitengemeen effectief.

Samenvatting uit *Ripples* van Ramesh S. Balsekar

DE BHAGAVAD GITA

Een selectie

HOOFDSTUK II / 13

Het in het psychosomatisch apparaat genestelde Bewustzijn doorloopt de stadia van kind zijn, jeugd en ouderdom. Net zo gaat het ingenestelde Bewustzijn bij de dood van het lichaam over naar een ander lichaam. De wijze houdt zich niet bezig met dit fenomeen.

Het ingenestelde Bewustzijn, waarnaar in het vers verwezen wordt als *dehinah*, is het onpersoonlijk Bewustzijn, dat voor elk levend wezen de gelijke levensbron is. Dit onpersoonlijk Bewustzijn maakt zich totaal niet druk om de verschillende stadia, die het psychosomatisch apparaat als een natuurlijk proces doorloopt. Noch maakt het zich druk over het proces na de dood, als het zich terugtrekt uit het ene lichaam en een nieuw schepsel, een nieuw lichaam binnengaat.

Het is het geïdentificeerd bewustzijn, het ego, dat zich zeer druk maakt over niet alleen de verschillende stadia in het bestaan – in het bijzonder het verlies van jeugd en de nadering van ouderdom – maar zich ook zorgen maakt over wat na de dood komt, en angst heeft voor het onbekende.

HOOFDSTUK II / 14

De gevoelens van warm en koud, pijn en plezier ontstaan als gevolg van het contact tussen de zintuigen en de verschillende objecten. Ze bestaan slechts even, ze komen en gaan. Het enige dat je zou moeten doen is ze als zodanig aanvaarden, zonder erbij betrokken te raken.

Het is duidelijk dat objecten in de buitenwereld alleen maar een reactie in het psychosomatisch apparaat teweegbrengen als ze met de verschillende zintuigen in aanraking komen. Het is ook duidelijk dat hetzelfde object verschillende reacties in verschillende menselijke wezens kan veroorzaken. Wat aantrekkelijk is voor de een, kan onaantrekkelijk zijn voor de ander. Wat op enig moment aantrekkelijk kan voorkomen, kan op een ander moment benauwend lijken te zijn. Waar het om gaat is dat de reacties van de zintuigen op de verscheidene objecten verschillend zijn en blijven veranderen; ze komen en gaan. Wanneer ze vanuit dit perspectief worden beschouwd verliezen ze hun invloed die de oorzaak is van onnodige pijn of plezier.